

Lý Thị Hương- sđt 0918580099. Email: huong24278@gmail.com

**ĐỀ THI HỌC SINH GIỎI VĂN HÓA CẤP CƠ
SỞ**

NĂM HỌC 2024 - 2025

MÔN THI: NGŨ VĂN - LỚP 9

*Thời gian làm bài: 150 phút, không kể thời
gian phát đề*

(Đề thi có 02 trang, gồm 07 câu)

PHẦN I. ĐỌC HIỂU (6,0 điểm)

Đọc bài thơ sau:

Áo cũ

Lưu Quang Vũ

*Áo cũ rồi, mỗi ngày thêm ngắn
Chỉ đứt sờn màu bạc hai vai
Thương áo cũ như là thương ký ức
Đựng trong hồn cho mắt phải cay cay.*

*Mẹ vá áo mới biết con chóng lớn
Mẹ không còn nhìn rõ chỉ để khâu kim
Áo con có đường khâu tay mẹ vá
Thương mẹ nhiều con càng yêu áo thêm.*

*Áo đã ở với con qua mùa qua tháng
Cũ rồi con vẫn quý vẫn thương
Con chẳng nỡ mỗi lần thay áo mới
Áo dài hơn thấy mẹ cũng già hơn.*

*Hãy biết thương lấy những manh áo cũ
Để càng thương lấy mẹ của ta
Hãy biết thương những gì đã cùng ta sống
Những gì trong năm tháng trôi qua...*

(Lưu Quang Vũ, thơ tình, NXB Văn

học, Hà Nội, 2002)

Chú thích:

Lưu Quang Vũ (1948-1988) sinh tại xã Thiệu Cơ, huyện Hạ Hòa, tỉnh Phú Thọ là con trai nhà viết kịch Lưu Quang Thuận và bà Vũ Thị Khánh, và tuổi thơ sống tại Phú Thọ cùng cha mẹ. Khi hoà bình lập lại (1954) gia đình ông chuyển về sống tại Hà Nội. Thiên hướng và năng khiếu nghệ thuật của ông đã sớm bộc lộ từ nhỏ và vùng quê trung du Bắc Bộ đó đã in dấu trong các sáng tác của ông sau này.

Các tác phẩm của ông đã để lại một dấu ấn đáng kể trong lòng công chúng Việt Nam. Tác phẩm ông nổi bật lên từ những năm sau chiến tranh, đặc biệt là những năm 80. Ông đã từng sống những năm tháng tuổi trẻ trong chiến tranh, vào bộ đội chiến đấu và trở về sống trong một thời kỳ khó khăn của nước nhà: thời hậu chiến, kinh tế bao cấp với chồng chất khó khăn, cơ cực. Các vở kịch, truyện ngắn, thơ của Lưu Quang Vũ giàu tính hiện thực và nhân văn cũng như in đậm dấu ấn của từng giai đoạn trong cuộc sống của ông.

Thơ Lưu Quang Vũ không chỉ bay bổng, tài hoa mà còn giàu cảm xúc, trần trở, khát khao. Rất nhiều bài thơ của ông được bạn đọc yêu thích như: *Và anh tồn tại, Tiếng Việt, Vườn trong phố, Bầy ong trong đêm sâu....*

Bài thơ *Áo cũ* được sáng tác năm 1963, khi nhà thơ mới 15 tuổi, học lớp 9. Năm 2002, bài thơ được in trong tập thơ tình của nhà xuất bản Văn học

Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1. Xác định nhân vật trữ tình trong bài thơ trên.

Câu 2. Tìm những từ ngữ, hình ảnh miêu tả chiếc áo trong bài thơ.

Câu 3: Anh /chị hiểu thế nào về hai câu thơ:

Hãy biết thương lấy những manh áo cũ

Để càng thương lấy mẹ của ta

Câu 4. Chỉ ra và phân tích tác dụng của một biện pháp tu từ được sử dụng trong những câu thơ sau:

Thương áo cũ như là thương ký ức

Đựng trong hồn cho mắt phải cay cay.

Câu 5. Trình bày thông điệp mà anh/ chị thấy tâm đắc nhất sau khi đọc bài thơ?

PHẦN II. LÀM VĂN (14,0 điểm)

Câu 1. (4,0 điểm)

Dale Carnegie từng cho rằng: *Ngày hôm nay chính là tài sản quý giá nhất của chúng ta. Nó là tài sản duy nhất chúng ta chắc chắn có.*

Anh/ chị hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ về sự cần thiết phải trân trọng cuộc sống hôm nay.

Câu 2. (10,0 điểm)

Nhà thơ Chế Lan Viên cho rằng: *Người đọc tìm đến nhà thơ không phải chỉ hỏi lí tưởng mà hỏi cách cảm xúc, cách thương, cách nhớ, cách giận, cách ghét...*

(*Tạp chí sông Hương*, số 197)

Anh/ chị hiểu ý kiến trên như thế nào? Bằng bài thơ *Áo cũ* của Lưu Quang Vũ, hãy làm sáng tỏ ý kiến trên.

----- **HẾT** -----

Thí sinh không được sử dụng tài liệu. Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm.

Họ, tên thí sinh:; Số báo danh:

Chữ ký của cán bộ coi thi 1:; Chữ ký của cán bộ coi thi 2:

HƯỚNG DẪN CHẤM
KỲ THI CHỌN HỌC SINH GIỎI CẤP
TRƯỜNG

NĂM HỌC 2024 - 2025

Môn thi: NGỮ VĂN 9

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
I		ĐỌC HIỂU	6,0
	1	- Nhân vật trữ tình: Người con	0,75
	2	Từ ngữ, hình ảnh miêu tả chiếc áo: <i>áo cũ rồi, mỗi ngày thêm ngẩn, chỉ đứt sờn, màu bạc hai vai, áo có đường khâu tay mẹ vá.</i>	0,75
	3	<i>Hãy biết thương lấy những manh áo cũ</i> <i>Để càng thương lấy mẹ của ta</i> Nội dung của hai dòng thơ trên: - Khi ta biết trân trọng, nâng niu manh áo cũ cũng chính là ta đã học được cách yêu thương mẹ của ta nhiều hơn. - “Manh áo cũ” là tình cảm, là tấm lòng, là tình yêu của mẹ. Cần phải biết trân trọng những điều nhỏ bé nhất mà mẹ đã dành cho chúng ta. Manh áo cũ tuy bé nhỏ nhưng lại chứa đựng sự thiêng liêng.	0,75 0,75
	4	- Phép so sánh: <i>Thương áo cũ như là thương ký ức.</i> - Tác dụng: + Khiến niềm thương chiếc áo cũ – một đối tượng mang tính vật chất cụ thể trở nên nặng sâu hơn khi mang giá trị tinh thần lớn lao. Qua đó tác giả thể hiện niềm yêu mến, trân trọng không chỉ chiếc áo cũ mà là những kỉ niệm gắn với chiếc áo, quãng thời gian gắn bó với áo và hơn hết là tình cảm, sự hi sinh của mẹ gửi trọn trong chiếc áo.	0,5 1,0

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
		+ Cách diễn đạt sinh động, gợi hình, gợi cảm, làm tăng sức hấp dẫn cho câu thơ, đoạn thơ	
	5	<i>Thí sinh có thể chia sẻ thông điệp có ý nghĩa đối với bản thân song cần lí giải hợp lí, thuyết phục; không vi phạm chuẩn mực đạo đức và pháp luật. Có thể tham khảo các thông điệp sau đây:</i> - Trân trọng những điều giản dị, nhỏ bé - Nâng niu những kỉ niệm trong cuộc sống - Lòng biết ơn....	1,5
II	LÀM VĂN		14,0
	1	Dale Carnegie từng cho rằng: Ngày hôm nay chính là tài sản quý giá nhất của chúng ta. Nó là tài sản duy nhất chúng ta chắc chắn có. Anh/ chị hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ về sự cần thiết phải trân trọng cuộc sống hôm nay.	4,0
		a. Đảm bảo thể thức một đoạn văn hoàn chỉnh, trọn vẹn, trong khoảng 200 chữ	0,5
		b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận	0,5
		c. Thí sinh lựa chọn các thao tác lập luận phù hợp để triển khai hợp lí nội dung đoạn văn. Có thể theo hướng sau: - Ý kiến của Dale Carnegie nhấn mạnh tầm quan trọng của của cuộc sống hiện tại đối với con người, từ đó khuyên con người có thái độ sống tích cực: cần thiết phải biết trân trọng nâng niu cuộc sống mà ta có hôm nay. - Trân trọng cuộc sống hôm nay là coi trọng những gì chúng ta đang có, coi trọng thời gian của hiện tại, là sống trọn vẹn, bỏ qua mọi rối ren ưu phiền để làm việc và tận hưởng giá trị tốt đẹp của cuộc sống. Cuộc sống hôm nay là kết quả của bao công sức và nỗ lực của bản thân từ trong quá khứ, là nền tảng để hướng đến tương lai. Khi biết trân trọng cuộc sống, ta sẽ dễ dàng thích hợp mọi hoàn cảnh, sẵn sàng trải nghiệm để phục vụ mục tiêu và giá trị của bản thân, luôn tràn đầy niềm vui và cảm nhận cuộc sống tươi đẹp. Biết trân trọng cuộc sống hôm nay để hiểu hơn rằng cuộc đời chỉ ngắn ngủi hữu hạn, sống yêu thương và sẻ chia với mọi người, biết trân trọng thời gian, sống nhiệt tình hết mình bằng nguồn năng lượng tích cực. Đặc biệt, cần trân trọng cuộc sống giúp ta không chỉ phát huy được năng lực giá trị cao nhất có thể mà còn tạo lập	2,0

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
		một cuộc sống ý nghĩa, đóng góp hữu ích cho cộng đồng xã hội. <i>Trong quá trình bàn luận, thí sinh cần lấy dẫn chứng minh họa phù hợp và bàn luận mở rộng rút ra bài học.</i> Hướng dẫn chấm: - Lập luận chặt chẽ, thuyết phục; lí lẽ xác đáng; dẫn chứng tiêu biểu phù hợp; kết hợp nhuần nhuyễn giữa lí lẽ và dẫn chứng (1,5-2,0đ) - Lập luận chưa thật chặt chẽ, thuyết phục; lí lẽ xác đáng; có dẫn chứng nhưng chưa tiêu biểu (1,0 -1,25đ) - Lập luận không chặt chẽ; lí lẽ chưa xác đáng, chưa liên quan mật thiết đến vấn đề nghị luận; có dẫn chứng nhưng không phù hợp(0.75-1.0đ) -Lập luận chung chung; lí lẽ không xác đáng, không liên quan đến vấn đề nghị luận; không có dẫn chứng (0.25-0.5đ)	
		d. Sáng tạo: Cách diễn đạt độc đáo, có suy nghĩ riêng về vấn đề nghị luận	0,5
		e. Chính tả, dùng từ, đặt câu: Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp, ngữ nghĩa Tiếng Việt.	0,5
	2	Bằng bài thơ Áo cũ của Lưu Quang Vũ, anh/ chị hãy làm sáng tỏ ý kiến của nhà thơ Chế Lan Viên: Người đọc tìm đến nhà thơ không phải chỉ hỏi lí tưởng mà hỏi cách cảm xúc, cách thương, cách nhớ, cách giận, cách ghét...	10,0
		a. Đảm bảo cấu trúc của một bài văn nghị luận: Có đầy đủ phần mở bài, thân bài, kết bài. Mở bài giới thiệu vấn đề nghị luận; Thân bài làm rõ được nhận định, triển khai được luận điểm; Kết bài khái quát được nội dung nghị luận.	0,5
		b. Xác định đúng vấn đề nghị luận	0,5
		c. Triển khai hợp lí nội dung của bài văn: Vận dụng tốt các thao tác lập luận, có sự kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ và dẫn chứng. Học sinh trình bày theo nhiều cách, có thể viết bài theo hướng sau:	8,0
		2.1. Giải thích ý kiến	1,5
		* Cắt nghĩa - <i>Hỏi:</i> tìm hiểu, nắm bắt, cảm nhận... - <i>Hỏi lí tưởng:</i> tìm hiểu nội dung, ý nghĩa của bài thơ, quan điểm, tư tưởng, triết lí... của nhà thơ. - <i>Hỏi cách cảm xúc, cách thương, cách nhớ, cách giận, cách ghét:</i> chia sẻ, giao cảm và sống cùng các cung bậc, cảm xúc của nhà thơ	0,75

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
		->Chế Lan Viên khẳng định người đọc đến với thơ không chỉ để nắm bắt nội dung tư tưởng của tác phẩm mà còn để rung động, đồng cảm, chia sẻ những cung bậc cảm xúc cùng tác giả. *Lí giải: - Thơ ca là tiếng nói của tâm hồn, là tiếng nói tình cảm của con người. Thuộc phương thức trữ tình, thơ lấy điểm tựa là sự bộc lộ thế giới nội tâm của nhà thơ, những rung động mãnh liệt của trái tim nghệ sĩ trước cuộc đời. - Đặc trưng của thơ: Vẻ đẹp của thơ ca trước hết thể hiện ở những tư tưởng tình cảm mà tác phẩm ẩn chứa, là dấu ấn trí tuệ, tâm hồn của thi sĩ. Nghệ thuật thơ ca chân chính chứa đựng trong nó chiều sâu tư tưởng tiến bộ, các giá trị đối với cuộc sống, làm đẹp và phong phú cho tâm hồn con người <i>Thơ không chỉ đưa ru mà còn thức tỉnh (Chế Lan Viên).</i> - Thơ bắt nguồn từ những rung động của nhà thơ trước cuộc đời nhưng tình cảm trong thơ không chỉ là cảm xúc cá nhân mà còn mang tính chất nhân loại, phổ quát: có khả năng tạo ra sự đồng cảm, giao cảm. Bởi <i>thơ là chuyện đồng điệu, thơ là tiếng nói tri âm.</i> (Tố Hữu) - Vẻ đẹp của tư tưởng, tình cảm, cảm xúc trong thơ phải được kết tinh ở hình thức nghệ thuật độc đáo.	0,75
		2.2 Từ hiểu biết bài thơ Áo cũ của Lưu Quang Vũ để làm sáng tỏ ý kiến.	6,5
		2.2.1. Giới thiệu vài nét về tác giả, tác phẩm	0,5
		2.2.2. Chứng minh * Người đọc đến với bài thơ trước hết để nắm bắt nội dung tư tưởng của tác phẩm, những triết lí, thông điệp mà nhà thơ gửi gắm - Hình ảnh chiếc áo cũ sờn theo năm tháng, cứ mỗi ngày thêm ngấn. Nó không chỉ đơn thuần là manh áo cũ mà còn gợi ra những kỉ niệm và miền kí ức đã qua của nhân vật trữ tình. - Con lớn dần lên cùng tấm áo ấy, ngày một trưởng thành và đi muôn nơi, và mẹ cũng đang dần già đi theo năm tháng, mắt “<i>không còn nhìn rõ chỉ để xâu kim...</i>	2,0

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
		-Niềm trăn trở của con: chẳng nỡ thay áo mới bởi khi đã trưởng thành con có thể tự sắm cho mình chiếc áo mới, thế nhưng không thể bằng chiếc áo cũ, được khâu vá từ đôi bàn tay mẹ. Đó là món quà vô giá, có tiền cũng chẳng thể mua được - Khổ thơ cuối chính là thông điệp mà tác giả gửi đến cho người đọc và cũng là lời tác giả tự nhắc nhở mình: mỗi người chúng ta phải biết thương lấy “<i>những manh áo cũ</i>”, những kỉ niệm, những điều mà mình đã được nhận. Để rồi càng thương mẹ mình hơn vì mẹ đã vất vả nuôi lớn chúng ta, săn sóc chúng ta từng cái ăn cái mặc. Phải biết thương yêu, trân trọng những người xung quanh và những điều đã từng gắn bó với chính mình. * Người đọc đến với bài thơ còn để rung động, đồng cảm, chia sẻ những tâm tư, tình cảm cùng tác giả - Bài thơ là những tình cảm yêu thương của người con dành cho mẹ + Cảm nhận được công lao to lớn, tình yêu thương săn sóc qua những lần vá áo cho mình của mẹ. Mỗi lần mặc áo đều cảm nhận được <i>đường khâu tay mẹ vá...</i> +Tình thương mẹ khiến cho nhân vật trữ tình càng thương áo, nâng niu áo hơn vì trong áo có tình yêu thương của mẹ, có kí ức về mẹ, khiến cho con lại <i>mắt phải cay cay</i> +Sự trăn trở của con khi chẳng nỡ thay áo mới vì sợ trông thấy mẹ già hơn. Năm tháng làm cho manh áo bạc phai, thời gian làm cho mọi vật thay đổi nhưng tình mẫu tử thiêng liêng vẫn còn đó. Phận làm con thì bài học đầu tiên và quan trọng nhất là phải biết ơn, yêu thương và kính trọng cha mẹ. - Từ tình yêu thương với mẹ, con học được cách quý trọng những điều đã cũ, những điều xung quanh ta để không phải hối hận muộn màng. *Cảm xúc, lí tưởng của nhà thơ được thể hiện qua hình thức nghệ thuật đặc sắc - Nhịp thơ nhẹ nhàng, tha thiết, giọng thơ như lời tự sự đầy tâm tình, răn dạy ta về bài học cần yêu thương,	2,0
		+Sự trăn trở của con khi chẳng nỡ thay áo mới vì sợ trông thấy mẹ già hơn. Năm tháng làm cho manh áo bạc phai, thời gian làm cho mọi vật thay đổi nhưng tình mẫu tử thiêng liêng vẫn còn đó. Phận làm con thì bài học đầu tiên và quan trọng nhất là phải biết ơn, yêu thương và kính trọng cha mẹ. - Từ tình yêu thương với mẹ, con học được cách quý trọng những điều đã cũ, những điều xung quanh ta để không phải hối hận muộn màng. *Cảm xúc, lí tưởng của nhà thơ được thể hiện qua hình thức nghệ thuật đặc sắc - Nhịp thơ nhẹ nhàng, tha thiết, giọng thơ như lời tự sự đầy tâm tình, răn dạy ta về bài học cần yêu thương,	1,0

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
		hiếu kính với cha mẹ nhiều hơn. - Ngôn ngữ thơ giản dị, gần gũi, gợi hình, gợi cảm. - Các biện pháp tu từ được sử dụng linh hoạt, đạt giá trị biểu cảm cao.	
		2.3. Đánh giá. - Bài thơ Áo cũ là niềm xúc động, trăn trở, đau đáu về mẹ của nhà thơ Lưu Quang Vũ. Những vần thơ đó đã đánh động đến tất cả chúng ta. - Ý kiến của Chế Lan Viên là quan niệm xác đáng về thơ – một thể loại trữ tình tiêu biểu. Để sáng tạo nên những vần thơ đích thực, để vươn tới đỉnh cao của nghệ thuật chân chính, người nghệ sĩ không những phải có tài mà cần phải có tâm, có tình cảm mãnh liệt, sống hết mình với cuộc đời, biết xúc động nhạy cảm trước mọi niềm vui nỗi buồn của con người và biết làm lây lan tình cảm, gửi đến người đọc những thông điệp sâu sắc qua các phương tiện, hình thức nghệ thuật đẹp đẽ. Tác phẩm thơ có khả năng kì diệu soi sáng nhận thức, giúp người đọc hiểu thêm về cuộc sống, tự nhận thức chính mình, khơi dậy bồi đắp những tình cảm đẹp đẽ, sống nhân văn hơn. - Bài học đối với người sáng tác và người tiếp nhận: + Đối với người sáng tác: Người nghệ sĩ cần phải sống sâu với cuộc đời, có tình cảm chân thành, mãnh liệt, nắm bắt và phản ánh sâu sắc những vấn đề của đời sống; có tài năng... + Đối với người đọc: Người đọc phải là người đồng sáng tạo với nhà thơ. Khi đến với tác phẩm, người đọc vừa lĩnh hội những ý tình sâu sắc mà nhà thơ gửi gắm để hiểu cuộc sống, hiểu con người, hiểu chính mình, đồng thời phải biết chia sẻ và sống cùng các cung bậc cảm xúc của nhà thơ.	1,0
		<i>d. Sáng tạo: có cách diễn đạt độc đáo, có suy nghĩ riêng về vấn đề nghị luận.</i>	0,5
		<i>e. Chính tả, dùng từ, đặt câu: đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp, ngữ nghĩa tiếng Việt.</i>	0,5
Tổng điểm			20,0

*** Lưu ý:**

1. Do đặc trưng của môn Ngữ văn, bài làm của thí sinh cần được đánh giá tổng quát, tránh đếm ý cho điểm.

2. Chỉ cho điểm tối đa theo thang điểm với những bài viết đáp ứng đầy đủ những yêu cầu đã nêu ở mỗi câu, đồng thời phải được triển khai chặt chẽ, diễn đạt lưu loát, có cảm xúc.
3. Khuyến khích những bài viết có sáng tạo. Bài viết có thể không giống đáp án, có những ý ngoài đáp án nhưng phải có căn cứ xác đáng và lí lẽ thuyết phục.
4. Không cho điểm cao với những bài chỉ nêu chung chung, sáo rỗng.